

N:o 13.

Ank. till Riksd. kansli den 8 februari 1898, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af justitieombudsmannens framställning angående socknars lösen skyldighet i vissa mål.

I sin till innevarande Riksdag afgifna embetsberättelse har justitieombudsmannen, under åberopande af en i embetsberättelsen intagen redogörelse för ett af justitieombudsmannen anställt åtal, hvilket föranledts deraf, att vederbörande expeditionshafvande i ett mål rörande inrättande af allmän flottled expedierat ett stämpelbelagdt exemplar af Konungens befallningshafvandes utslag i målet till en hvar af de socknar, flottleden genomlöpte, framhållit, hurusom gällande lagstiftning angående expeditionslösen gifvit anledning till olika åsikter angående gränserna för kommuners skyldighet att lösa vederbörande myndigheters resolutioner och utslag i ekonomi- och politimål, som väl berörde kommunernas intressen, men i hvilka de dock ej faktiskt uppträdt såsom parter, företrädde af å kommunalstämma utsedda ombud. Under hänvisande till kongl. kungörelsen den 9 maj 1862, enligt hvilken socken i mål beträffande anläggning af vägar derinom, ordnandet af skjutsning derstädes och dylika frågor vore pliktig att lösa utslag, äfven om socknen icke vore kärande, klagande eller sökande, hade man å ena sidan gjort gällande, att enahanda skyldighet måste anses förefinnas beträffande expeditioner i åtskilliga andra mål, som förmenats för kommunernas allmänna hushållning vara af likartad betydelse med de i nämnda kungörelse angifna. Å andra sidan ansåges, att det

berott på särskilda, historiskt gifna förhållanden, att kommunerna såsom sådana kommit att anses hafva del i mål rörande vägar och dylika frågor, samt att nyssnämnda kungörelses föreskrift förty ej finge analogivis utsträckas till mål, der enahanda historiska förutsättningar icke föreläge. Högsta domstolens flertal hade i det åtal, som af justieombudsmannen till stöd för hans framställning åberopats, omfattat den förra af dessa åsikter och alltså ogillat åtalet. Två af högsta domstolens ledamöter hade emellertid yttrat afvikande meningar och ansett, att kommunerna icke lagligen varit pligtiga att lösa Konungens befallningshafvandes utslag i flottledsmålet. Den uppfattning, som låge till grund för dessa afvikande meningar, hade, enligt hvad justitieombudsmannen inhemtat, sedan åtskilliga år tillbaka gjort sig gällande i kongl. kammarkollegium i fråga om flottningsmål.

Den meningsskiljaktighet, som sålunda yppat sig i fråga om socknars lösenkyldighet i flottledsmål, syntes justitieombudsmannen vara af beskaffenhet att påkalla en lagändring. Utgången af ofvan omförmälda åtal torde, såsom af redogörelsen för detsamma kunde inhemtas, hafva berott på dels den uppgifna praxis, att i vägmål socknarna i orten städse ansetts såsom parter och för ty fått i målen lösa expedition, oberoende af om socknarna såsom sådana uppträdt i målen eller icke, och dels en förment väsentlig likhet emellan vägmål och flottledsmål. En lagändring i förevarande hänseende torde fördenskull förutsätta en undersökning i två riktningar. Å ena sidan borde fastställas, huruvida den åberopade praxis varit allmän och lagligen grundad. Å andra sidan torde frågan om likheten emellan vägmål och flottledsmål böra vidare skärskådas. Den sålunda ifrågasatta lagändringen torde böra erhålla en så vidsträckt omfattning, att genom densamma undanröjdes hvarje tvekan om, i hvilka fall socknar hade del i en sak i den mening, hvari 11 § i gällande förordning angående expeditionslösen använde detta uttryck.

Om genom de nya föreskrifterna, hvilkas meddelande torde falla inom området för Kongl. Maj:ts administrativa lagstiftning, bestämdes, att t. ex. i ett flottledsmål socknarna i orten äfven utan att hafva såsom sådana deri uppträdt ändock skulle anses såsom parter i målet, och denna bestämmelse grundades på likhet emellan dylika mål och vägmål, syntes det justitieombudsmannen framdeles kunna ifrågasättas, huruvida icke den frihet från erläggande af stämpelafgift, som numera vore medgifven socknar i vägmål, borde utsträckas till att afse jemväl t. ex. flottledsmål. I sistnämnda afseende torde emellertid för närvarande icke något böra åtgöras.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer justitieombudsmannen, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t

efter erforderlig utredning täcktes taga i öfvervägande, huruvida och i hvilka fall kommuner skola vara skyldiga att lösa vederbörande myndigheters resolutioner och utslag i ekonomi- och politimål, i hvilka kommunerna ej uppträdt som parter, samt meddela de föreskrifter, som kunna vara af nöden för vinnande af en likformig lagtillämpning i detta hänseende.

Utskottet kan ej finna skäl tillstyrka bifall till justitieombudsmannens förevarande framställning.

Först och främst torde den omständigheten, att gällande lagstiftning angående expeditionslösen gifvit anledning till olika åsikter angående gränserna för kommuners skyldighet att lösa vederbörande myndigheters resolutioner och utslag i ekonomi- och politimål, icke i och för sig utgöra tillräcklig anledning för Riksdagen att till Kongl. Maj:t ingå med framställning om ändrade föreskrifter i berörda hänseende. Skulle ändring i gällande lagar och författningar vidtagas, så snart ej fullständig enighet rådde om deras rätta uttolkande, komme lagstiftningsarbetet att antaga dimensioner, vida större än som af verkligt behof betingades.

Enligt utskottets mening bör alltså hemställan från Riksdagens sida om ändring i gällande lagbestämmelser stödjas af andra och kraftigare grunder än ofvan antydda skiljaktighet beträffande rätta tolkningen af desamma.

Hvad i sådant afseende vidkommer justitieombudsmannens förevarande framställning, så synes den af justitieombudsmannen påpekade olikheten i åsikter rörande gränserna för socknars lösenskyldighet i ekonomi- och politimål, hvilken olikhet, såvidt af justitieombudsmannens redogörelse framgår, gäller allenast en speciel art af ifrågavarande mål, flottledsmålen, icke hafva vållat några praktiska olägenheter, — tvärtom anser utskottet för sin del, beträffande det af justitieombudsmannen åberopade åtalet, den af högsta domstolens flertal uttalade mening stå i full öfverensstämmelse med expeditionsförordningens allmänna grundsatser, — hvarjemte i alla händelser frågan om gränserna för nämnda skyldighet är af jembörelsevis så ringa vikt, att, då frågan afser ändring i administrativ författning, framställning derom lämpligen kunnat, utan Riksdagens medverkan, göras direkt hos Kongl. Maj:t, såsom skett rörande en i embetsberättelsen omnämnd framställning om ändring i förordningen angående främmande trosbekännare m. m. den 31 oktober 1873.

En annan af justitieombudsmannen antydd åtgärd, som lär ankomma på Riksdagen att vidtaga, nemligen att den frihet från erläggande

af stämpelafgift, som är medgifven socknar i vägnål, utsträcker jemväl till andra dermed likartade mål, synes utskottet visserligen vara att förorda, men denna fråga faller ej inom omfånget för utskottets verksamhet, och bestämdt förslag härom har för öfrigt ej blifvit framställt.

Med stöd af det anförda hemställer alltså utskottet,

att justitieombudsmannens ifrågavarande framställning icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 februari 1898.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Herr *Husberg* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
